

Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi

Warszawa, 11 marca 2024 r.
znak sprawy: BM.zp.058.6.2024

Pan
Szymon Hołownia
Marszałek Sejmu RP

Dotyczy: odpowiedź na interpelację nr 1622

Szanowny Panie Marszałku,

w związku z interpelacją nr 1622 złożoną przez Posła na Sejm RP Pana Tadeusza Tomaszewskiego w sprawie *postulatów strajkujących rolników w pow. gnieźnieńskim i Wielkopolsce* przedstawiam następujące informacje w odniesieniu do zadanych w przedmiotowym piśmie pytań:

1. W jaki sposób Rząd RP zamierza zrealizować ww. postulaty strajkujących rolników?
2. Jakie działania do tej pory podjął Rząd RP w kraju i na forum unijnym na rzecz realizacji postulatów rolników?

Rolnicze protesty miały już miejsce jesienią 2023 r. i były pochodną błędów podejmowanych przez poprzednio rządzących. Rolnicy protestowali wtedy w związku z nadmiernym importem surowców rolnych z Ukrainy, spadkiem opłacalności produkcji, a także rosnącymi kosztami, w szczególności w związku ze wzrostem cen energii, nawozów oraz środków ochrony roślin.

Jednym z pierwszych działań, które podjęło nowe Kierownictwo Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi, było doprowadzenie do porozumienia z protestującymi rolnikami na granicy w Medyce. Obecnie protestujący rolnicy słusznie wyrażają sprzeciw wobec sytuacji, w której znalazło się rolnictwo w Polsce. Główne powody protestu rolników to nieracjonalne i zbyt wygórowane wymogi Zielonego Ładu, nadmierny napływ towarów rolno-spożywczych z Ukrainy i spadek opłacalności produkcji rolnej.

Należy zauważyć, iż założenia Zielonego Ładu wzbudzają protesty rolników w Polsce i Europie, gdyż oznaczają wprowadzenie ograniczeń produkcji rolnej. Po interwencjach przedstawicieli MRiRW w obszarze Zielonego Ładu, Komisja Europejska wycofała się z ograniczenia o 50% stosowania środków ochrony roślin. Ponadto uprościła zasadę ugorowania 4% gruntów ornych, dając możliwość uprawy roślin bobowatych, motylkowych lub międzyplonów ścierniskowych. Nie będzie jednak można stosować przy ich uprawie środków ochrony roślin, co też jest niezasadne. Nasze działania w tym zakresie są skuteczne i jest to dobra informacja dla wszystkich rolników.

Od połowy stycznia w ministerstwie rolnictwa prowadzone są rozmowy bilateralne z Ukrainą, na które Komisja Europejska wyraziła swoje przyzwolenie. Jesteśmy przeciwni daleko posuniętej liberalizacji handlu z Ukrainą, która ma obowiązywać do czerwca 2025 r. w ramach tzw. kolejnego ATM-u. Dążymy do wypracowania porozumienia dwustronnego z Ukrainą, które mogłoby skutecznie zastąpić obecne krajowe embargo na zboża, ale także rozszerzyłoby zakres ochrony naszego rynku.

Rozmowy ze stroną ukraińską dotyczą wprowadzenia kontyngentów, kwot, licencji na eksport ze strony ukraińskiej, pozwoleń na przyjęcie towaru ze strony polskiej.

Docelowo chcemy, aby były wprowadzone istotne ograniczenia w napływie wrażliwych towarów z Ukrainy z uwzględnieniem szczegółowych kontroli na granicy. Obecnie prowadzimy przegląd procedur na wszystkich etapach kontrolnych produktów rolno-spożywczych na granicy z Ukrainą realizowanych przez nasze służby celne. Ponadto szukamy też sposobów na poprawę koordynacji działań wszystkich służb granicznych.

Nie ma wątpliwości, że trzeba pomagać Ukrainie, ale otwarcie na import produktów rolnych do Unii nie może być takie, jakie jest obecnie. Na skutek zbyt dużego otwarcia obszaru Unii Europejskiej i napływu towarów z Ukrainy największe straty ponieśli właśnie polscy rolnicy. Uregulowanie handlu rolnego z Ukrainą jest jednym z priorytetów resortu rolnictwa, które zgłaszano podczas rozmów z unijnym komisarzem do spraw handlu panem Dombrovskiem oraz ministrami rolnictwa wielu krajów Unii już podczas posiedzenia Rady Unii do spraw rolnictwa w styczniu tego roku. Kolejne spotkanie Rady Ministrów Unii Europejskiej ds. Rolnictwa odbyło się 22 lutego br. w Brukseli. MRiRW był jednym z wnioskodawców zwołania posiedzenia Rady, podczas której w swoim wystąpieniu podniósł postulaty protestujących rolników, w tym:

- niskie rolnicze dochody;
- nieracjonalne zapisy Zielonego Ładu;
- nadmierny napływ produktów rolnych na rynek europejski spoza UE, w tym z Ukrainy;
- nadmierne obciążenie rolników wymogami administracyjnymi.

Również podczas posiedzenia unijnej Rady ds. Rolnictwa i Rybołówstwa MRiRW zaznaczył, iż nadmierny import towarów rolno-spożywczych z Ukrainy stanowi kolejny powód protestów rolników. Zaapelował także o bezzwłoczne przedłożenie derogacji od norm GAEC 6, GAEC 7 i GAEC 8 na 2024 rok oraz o wprowadzenie odstępstw od tych norm w roku 2024. Ponadto zawniioskował o odstąpienie od sankcji za nieprzestrzeganie warunkowości.

Odnosząc się do postulatu strajkujących rolników w zakresie *zwiększenia limitu pomocy de minimis z 25 do 50 tyś. Euro* informuję, że limit pomocy de minimis regulują przepisy rozporządzenia Komisji UE nr 1408/2013 z dnia 18 grudnia 2013 r. w sprawie stosowania art. 107 i 108 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej do pomocy de minimis w sektorze rolnym (Dz. Urz. UE L 352 z 24.12.2013, str. 9, z późn. zm.).

Rozporządzenie to określa zarówno limit krajowy, który w okresie trzech kolejnych lat podatkowych wynosi 295 932 125 Euro, jak i limit indywidualny dla producenta rolnego, który wynosi 20 000 Euro w okresie trzech lat podatkowych. Rozporządzenie

to obowiązuje do 31 grudnia 2027 r., a jego zmiana będzie wymagała zgody Komisji UE. Obecnie w Ministerstwie Rolnictwa i Rozwoju Wsi podjęte zostały działania związane z wystąpieniem do Komisji UE w sprawie zwiększenia ww. limitu.

W zakresie postulatu dotyczącego *ochrony ziemi rolnej i decydowania o swojej własności*, w zakresie interwencyjnego odbioru zwierząt, należy wyjaśnić, że zgodnie z obowiązującym prawodawstwem organizacje społeczne, których statutowym celem działania jest ochrona zwierząt nie posiadają uprawnień kontrolnych i nie przysługuje im prawo wejścia na teren prywatny bez uzyskania zgody właściciela. Organizacje te często jednak, poprzez stosowanie „umundurowania” i nazewnictwa takiego jak np. „inspekcja” czy „straż”, mogą wywoływać u osoby, u której zamierzają podjąć interwencję przekonanie, że ma ona do czynienia z instytucją państwową dysponującą wszelkimi środkami do jej skutecznego przeprowadzenia. Należy przy tym zwrócić uwagę, że zgodnie z art. 193 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny (Dz. U. z 2024 r. poz. 17): „Kto wdziera się do cudzego domu, mieszkania, lokalu, pomieszczenia albo ogrodzonego terenu albo wbrew żądaniu osoby uprawnionej miejsca takiego nie opuszcza, podlega grzywnie, karze ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności do roku”.

Wyjaśniam, że ustawa z dnia 21 sierpnia 1997 r. o ochronie zwierząt (Dz. U. z 2023 r. poz. 1580), daje podmiotom takim jak policjant, strażnik gminny lub upoważniony przedstawiciel organizacji społecznej, której statutowym celem działania jest ochrona zwierząt, możliwość odebrania zwierzęcia jedynie w przypadku niecierpiącym zwłoki, gdy dalsze pozostawanie zwierzęcia u dotychczasowego właściciela lub opiekuna zagraża jego życiu lub zdrowiu. Ustawa nakazuje jednak niezwłoczne powiadomienie o tym fakcie wójta (burmistrza, prezydenta miasta), w celu podjęcia przez ten organ administracji publicznej decyzji w przedmiocie czasowego odebrania zwierzęcia. Decyzja wójta (burmistrza, prezydenta miasta) ma wprowadzić charakter następczy wobec faktycznej czynności odebrania zwierzęcia, jednak nie może ograniczać się do jej akceptacji i wymaga od organu wyczerpującego ustalenia stanu faktycznego w toku postępowania uregulowanego przepisami ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. – Kodeks postępowania administracyjnego (Dz. U. z 2023 r. poz. 775, z późn. zm.), zapewniając osobie, wobec której toczy się postępowanie wszelkie przewidziane w nim gwarancje procesowe. Jeśli wójt (burmistrz, prezydent

miasta) nie potwierdzi zasadności czasowego odebrania zwierzęcia, winien wydać decyzję odmowną (umarzającą postępowanie) – skutkującą zwrotem zwierzęcia z chwilą, gdy decyzja ta stała się ostateczna. Decyzja o odebraniu zwierzęcia należy więc tylko i wyłącznie do organów administracji publicznej. Należy także zaznaczyć, że decyzja wójta (burmistrza, prezydenta miasta) nie rozstrzyga o prawie własności – jest jedynie czasowym ograniczeniem tego prawa, umożliwiającym uwolnienie zwierzęcia od cierpienia.

Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi nie prowadzi obecnie prac zmierzających do zmiany przepisów regulujących czasowe odebranie zwierząt ich właścicielom lub opiekunom, zwracając jednocześnie uwagę na dużą rolę samorządów we właściwym ich stosowaniu. Każdorazowo bowiem decyzja o odebraniu zwierząt wydawana jest przez wójta (burmistrza, prezydenta miasta), który powinien podjąć przed jej wydaniem wszelkie czynności niezbędne do dokładnego wyjaśnienia stanu faktycznego, a nie opierać się jedynie na informacjach przekazanych mu przez organizację społeczną.

Ponadto informuję, iż z dniem 23 lutego br. został powołany Pełnomocnik ds. Dobrostanu Zwierząt, w celu skutecznej realizacji zadań w zakresie:

- opiniowania projektów aktów prawnych w zakresie dobrostanu zwierząt oraz ochrony zwierząt;
- analizy, oceny i monitorowania funkcjonowania przepisów w zakresie dobrostanu zwierząt oraz ochrony zwierząt;
- identyfikacji najważniejszych problemów w zakresie dobrostanu zwierząt oraz ochrony zwierząt i przedkładania ministrowi propozycji ich rozwiązania;
- współpracy z organami administracji rządowej, jednostkami samorządu terytorialnego, organizacjami społecznymi, środowiskiem naukowym oraz rolnikami i ich przedstawicielami w zakresie dobrostanu zwierząt.

Natomiast w zakresie postulatu dotyczącego *ochrony ziemi rolnej* informuję, że zarówno ustawa o ochronie gruntów rolnych i leśnych (dalej: u.o.g.r.l.)⁽¹⁾, jak i znowelizowana ustawa o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym⁽²⁾ przewidują w swoich regulacjach mechanizmy, mające na celu racjonalne gospodarowanie gruntami rolnymi.

Ponadto Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi zbiera uwagi i pracuje nad zmianą u.o.g.r.l., w celu wzmocnienia ochrony gruntów rolnych przed nieuzasadnionym zabudowaniem, szczególnie terenów najbardziej cennych dla rolnictwa, o najlepszych parametrach produkcyjnych (klasy bonitacyjne I-III).

Natomiast Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi nie jest właściwy w sprawach wywłaszczeń gruntów rolnych, właściwym w tym zakresie jest Minister Rozwoju i Technologii ⁽³⁾.

Odnosząc się do postulatu dotyczącego *odstąpienia od zakazu stosowania nawozów azotowych między listopadem a końcem lutego* informuje, że regulacje dotyczące stosowania nawozów zawierających w składzie azot wynikają z ochrony wód przed zanieczyszczeniami powodowanymi przez azotany pochodzenia rolniczego, tj. z przepisów dyrektywy azotanowej⁽¹⁾.

W związku z wyrokiem TSUE z 2014 r. w sprawie niewłaściwego wdrażania w Polsce dyrektywy azotanowej⁽⁴⁾, ustalono, że zasady właściwego stosowania nawozów zawierających w składzie azot oraz przechowywania nawozów naturalnych, zostaną w sposób kompleksowy (w związku z potrzebą zapewnienia ochrony wód przed zanieczyszczeniem z ww. źródeł rolniczych) określone w Dziale III Rozdziale 4 ustawy - Prawo wodne⁽⁵⁾ oraz wydawanym na podstawie ww. ustawy programie azotanowym⁽⁶⁾. Wiodącym w prowadzeniu prac legislacyjnych, zgodnie z obowiązującym w Polsce podziałem kompetencji był i jest minister ds. gospodarki wodnej.

Dotychczasowe podejście służb Komisji Europejskiej (DG. ENVI) w kwestii terminów stosowania nawozów było jednoznaczne tj. wymaga się wprowadzenia konkretnych terminów kiedy rolnicze wykorzystanie nawozów jest zakazane (w związku m.in. z zapisami załącznika III ust. 1 pkt. 1 dyrektywy azotanowej⁽⁴⁾ tj. „Środki obejmują zasady odnoszące się do: 1. okresów, kiedy rolnicze wykorzystanie niektórych rodzajów nawozu jest zakazane.”). Dlatego wszystkie kraje członkowskie musiały i wprowadziły konkretne daty związane z ww. zakazem. Analizując terminy kiedy zakazane jest stosowanie nawozów w innych krajach członkowskich, należy wskazać, że rozwiązania krajowe są jedne z najmniej restrykcyjnych i najbardziej elastyczne.

Mając na względzie znaczenie nawożenia, Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi dokłada starań, aby coraz bardziej restrykcyjne wymagania środowiskowe nie powodowały utrudnień w prowadzeniu produkcji roślinnej i zwierzęcej, w tym nawożenia. Ponieważ termin stosowania nawozów zawierających w składzie azot jest ważnym czynnikiem decydującym zarówno o potrzebie zapewnienia roślinom odpowiedniej dawki startowej składników pokarmowych/odżywczych, wysokiej efektywności wykorzystania składników nawozowych przez rośliny, ograniczaniu nadmiaru składników pokarmowych/odżywczych w środowisku, jak również pozwala ograniczać zbędne koszty dla rolników związane z nawożeniem, dlatego dzięki staraniom MRiRW obowiązujący od 2023 r. program azotanowy⁽⁵⁾ daje możliwość elastycznego stosowania nawozów zawierających w składzie azot nie tylko jesienią, ale również w okresie od 1-go do ostatniego dnia lutego jeżeli wystąpią odpowiednie warunki pogodowe wskazujące na rozpoczęcie okresu wegetacji roślin. MRiRW na bieżąco, razem z właściwymi resortowymi Instytutami, analizuje sytuację związaną z rozpoczęciem okresu wegetacji roślin uprawnych oraz optymalny termin rozpoczęcia nawożenia azotem celem dokonania dalszych uproszczeń przepisów.

Niezależnie od powyższego, w związku z coraz częstszymi anomaliami pogodowymi, w tym wcześniejszym rozpoczynaniem się wiosny i „lekką” zimą, niezbędne jest dokonanie oceny na poziomie UE potrzeby odejścia od „sztywnych” terminów na rzecz wskazania warunków, kiedy azot z nawozów może zostać wymyty lub spływać/przedostawać się do wód, a więc np. w okresie zimowym, czy też w czasie silnego natężenia opadów, kiedy gleba jest nasiąknięta wodą, zamrznięta lub pokryta śniegiem. Nawożenie w nieodpowiednim terminie nie jest tylko zagrożeniem dla środowiska, ale także zwiększa straty dla rolnika związane z kosztami nawożenia.

W terminie od 1 grudnia 2023 r. do 8 marca 2024 r. Komisja Europejska przeprowadziła konsultacje publiczne w zakresie oceny dyrektywy azotanowej⁽⁴⁾, podczas których wszystkie zainteresowane strony mogły wziąć udział w ocenie dyrektywy. Do dnia 28 lutego 2024 r. w trakcie trwających konsultacji zostało zgłoszonych ze wszystkich krajów UE 80 opinii z czego 13 (16%) pochodziło z Polski.

W trakcie oceny dyrektywy azotanowej przeprowadzanej przez Komisję Europejską zostaną wzięte pod uwagę wnioski zgłoszone w trakcie konsultacji społecznych, które posłużą do analizy celów dyrektywy azotanowej w kontekście współczesnych wyzwań

związanych z rolnictwem, bezpieczeństwem żywnościowym oraz zmieniającymi się warunkami środowiskowymi i klimatycznymi.

W zakresie postulatu dotyczącego szacowania szkód wyrządzanych przez zwierzęta objęte ochroną gatunkową (żubry, wilki, rysie, niedźwiedzie i bobry), informuję że problem szkód wyrządzonych w gospodarstwach rolnych przez zwierzęta chronione jest stale monitorowany przez Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi, a wszelkie informacje do nas docierające są wnikliwie analizowane.

MRiRW popiera wszelkie postulaty i działania mające na celu wypracowanie rozwiązań aktualnych problemów rolników i ich gospodarstw dotkniętych szkodami wyrządzanymi przez dzikie zwierzęta.

W związku z tym prowadzimy konsultacje z Ministerstwem Klimatu i Środowiska (w kompetencjach, którego znajdują się kwestie ochrony gatunkowej zwierząt) celem wypracowania wspólnie najlepszych rozwiązań w zakresie przeciwdziałania szkodom wyrządzanym przez dzikie zwierzęta m.in. wilki, żubry i bobry oraz wypłaty adekwatnych odszkodowań.

W zakresie *ułatwienia prowadzenia inwestycji rolniczych na obszarach wiejskich* informuję, że jedną z podstawowych funkcji obszarów wiejskich jest funkcja produkcyjna, umożliwiająca zapewnienie bezpieczeństwa żywnościowego kraju. Dlatego organy odpowiedzialne za planowanie przestrzenne i zagospodarowanie terenów, powinny w taki sposób kształtować przestrzeń na obszarach wiejskich, aby tworzyła ona harmonijną całość przy uwzględnieniu wszelkich uwarunkowań środowiskowych, kulturowych, społeczno-gospodarczych oraz estetycznych.

W dniu 24 września 2023 r. weszła w życie ustawa z dnia 7 lipca 2023 r. o zmianie ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym oraz niektórych innych ustaw. Reforma planowania przestrzennego wprowadza daleko idące zmiany w zakresie możliwości lokalizowania różnego rodzaju inwestycji, w tym budynków inwentarskich. Zasadniczą zmianą jest zastąpienie studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy planem ogólnym (nowy dokument planistyczny). Plan ogólny będzie miał charakter powszechnie wiążący (będzie aktem

prawa miejscowego), stąd jego ustalenia będą musiały być przestrzegane na dalszych etapach procesu budowlanego.

W ramach planu ogólnego mają być tworzone określone strefy planistyczne, w tym strefa wielofunkcyjna z zabudową zagrodową (gdzie w profilu dodatkowym może być wprowadzony teren wielkotowarowej produkcji rolnej) oraz strefa produkcji rolniczej (gdzie w profilu podstawowym ma być dopuszczalna wielkotowarowa produkcja rolnicza). Tworząc odpowiednie strefy planistyczne, nastąpi ograniczenie przenikania różnych funkcji co w konsekwencji wpłynie na ograniczenie licznych konfliktów przestrzennych, które towarzyszą m.in. bliskiemu sąsiedztwu zabudowy związanej z rolnictwem z zabudową stricte mieszkaniową.

Należy podkreślić, że warunki pracy na wsi są specyficzne, a prowadzenie działalności rolniczej może wywoływać pewne uciążliwości. Nierzadko również pojawiają się pewne konflikty wśród mieszkańców terenów wiejskich: rośnie presja w zakresie ograniczenia skali hałasu w dni wolne czy w porach nocnych (maszyny), stosowania nawozów, środków ochrony roślin czy też zapachów pochodzących z produkcji rolniczej. Obszary wiejskie ze względu na panujące tam więzi międzyludzkie były i pozostaną wyjątkowo otwarte na rozwój wszelkiego rodzaju ruchów i organizacji obywatelskich. Jednak nie można doprowadzić do wygaszania produkcji rolniczej na obszarach wiejskich z powodu waśni sąsiedzkich czy protestów mieszkańców.

W Ministerstwie Rolnictwa i Rozwoju Wsi analizowane są wszystkie napływające sygnały dotyczące m.in. dotyczące penalizowania działań w związku z wykonywaniem prac w gospodarstwach rolnych, zwłaszcza w okresie prac polowych, żniw, w godzinach porannych lub nocnych, ale również w zakresie zapachów. Jednak ze względu na złożoność zagadnienia, ewentualne wprowadzenie zmian w tym zakresie wymaga dalszych pogłębionych prac analityczno-studialnych.

Ponadto, informuję iż w odniesieniu do spraw z zakresu rozbudowy infrastruktury portowej i magistrali kolejowej, Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi prowadzi w powyższym temacie współpracę z Ministerstwem Infrastruktury.

Na zakończenie podkreślić też należy, iż zgodnie z ustaleniami drugiego szczytu rolniczego w Warszawie z udziałem Pana Premiera i Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi

rozpoczynają się rozmowy dotyczące ściągnięcia nadwyżki zbóż z magazynów. Czekamy też na decyzje Komisje Europejskiej dotyczące złagodzenia zapisów Zielonego Ładu.

Z wyrazami szacunku

wz. Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi
Stefan Krajewski
Sekretarz Stanu
/podpisano elektronicznie/

Podstawa prawna:

- (1) ustawa z dnia 3 lutego 1995 r. o ochronie gruntów rolnych i leśnych (Dz. U. z 2024 r. poz. 82);
- (2) ustawa z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U. z 2023 r. poz. 977 z późn. zm.);
- (3) art. 9a pkt 8 ustawy z 4 września 1997 r. o działach administracji rządowej (t.j. Dz.U. z 2022 r. poz. 2512);
- (4) dyrektywa Rady z dnia 12 grudnia 1991 r. dotycząca ochrony wód przed zanieczyszczeniami powodowanymi przez azotany pochodzenia rolniczego (91/676/EWG) tzw. dyrektywa azotanowa;
- (5) ustawa z dnia 20 lipca 2017 r. - Prawo wodne (Dz. U. z 2023 r. poz. 1478, 1688, 1890, 1963, 2029);
- (6) rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 31 stycznia 2023 r. w sprawie „Programu działań mających na celu zmniejszenie zanieczyszczenia wód azotanami pochodzącymi ze źródeł rolniczych oraz zapobieganie dalszemu zanieczyszczeniu” (Dz.U. z 2023 r. poz. 244) tzw. program azotanowy;

Do wiadomości:

Kancelaria Prezesa Rady Ministrów – Departament Spraw Parlamentarnych

Klauzula informacyjna o zasadach przetwarzania Państwa/Pani/Pana danych osobowych dostępna jest pod adresem:
www.gov.pl/rolnictwo/polityka-przetwarzania-danych-osobowych